

Luonnonvarakeskuksen hyljekarkotintutkimus kalastuksen helpottamiseksi Naantalinaukolla

Saaristolautakunta 16.09.2025 § 22
866/11.03.05/2025

Valmistelija

Kehittämispäällikkö Tiina Rinne-Kylänpää

Vuonna 2018 Luonnonvarakeskus käynnisti hyljekarkottimien pilottitutkimuksen Naantalinaukolla. Pitkänomainen lahti on pituudeltaan noin 10 km ja pinta-alaltaan noin 40 km². Alue valikoitui tutkimuskohteeksi, koska se on yhteydessä ympäröivään saaristoon ainoastaan kolmen salmen välityksellä. Alueella on aktiivista kaupallista verkkokalastusta ja se on myös tärkeä sekä virkistyskalastukselle että kuhan lisääntymisalueena (Veneranta ym. 2011; Kallasvuo ym. 2017).

Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään, voidaanko hylkeiden pääsy alueelle estää sijoittamalla hyljekarkottimia kapeisiin salmiin, niin etteivät hylkeet hakeutuisi kalastusalueelle. Naantalin tutkimusprojekti oli ensimmäinen laatuaan näin laajassa mittakaavassa. Projektin toteutti Luonnonvarakeskus yhteistyössä Suomen Ammattikalastajaliiton (SAKL) ja paikallisten kaupallisten kalastajien kanssa. Kalastajat pitivät kirjaa näkemistään hylkeistä sekä siitä, oliko heidän verkkoihinsa ilmestynyt uusia hylkeiden aiheuttamia reikiä, ja oliko verkoissa olleissa kaloissa hylkeiden aiheuttamia vaurioita. Kirjanpidon lisäksi kalastajat valokuvasivat havaitsemansa hylkeiden aiheuttamat vauriot.

Ensimmäiset laitteet asennettiin Naantalinaukkoon johtaviin salmiin syyskuussa 2018 ja ne olivat käytössä vuoden 2023 loppuun saakka. Vuonna 2024 kaikki alueen hyljekarkottimet olivat kytkettyinä pois päältä (ns. kontrollijakso) ja ne ovat edelleen pois toiminnasta kalastuskauden 2025 loppuun asti. Näiden kahden kontrollijakson aikana pyritään kalastajayhteistyönä keräämään vielä puuttuvaa, tarpeellista tietoa tutkimuksen loppuraporttia varten hyljevahinkojen kokonaismäärästä alueella tilanteessa ilman karkottimia.

Karkottimien ollessa käytössä kalastajien verkkoihin tuli vähemmän hyljevaurioita kuin silloin kun laitteita ei käytetty. Myös kalasaaliit olivat pääosin suurempia karkottimien käyttövuosina. Hyljevahinkoja ja hyljehavaintoja ilmeni edelleen Naantalinaukon alueella ajoittain myös hyljekarkottimien käytön aikana. Aiemmat tutkimukset ja kalastajien havainnot viittaavat siihen, että karkottimet pitävät hylkeitä loitolla paikallisesti silloin, kun ne on sijoitettu riittävän lähelle suojattavaa kohdetta. On myös mahdollista, että fyysiset tekijät, kuten pohjanmuodot aiheuttavat katvealueita, joissa laitteiden äänet eivät kantaudu riittävän hyvin.

Hyljekarkotinten avulla on mahdollista vähentää hylkeiden pyydyksille ja kalasaaliille aiheuttamia vahinkoja, mutta vahinkojen täydellinen estäminen laitteiden avulla ei kuitenkaan ole realistista. Kalastajien näkemykset karkottimien käytöstä olivat vaihtelevia, mutta enimmäkseen positiivisia. Projekti osoitti myös kuinka hankalaa hyljekarkottimien hyötyjä on konkreettisesti mitata.

Merkittävä tutkimushankkeen osatulos oli myös hyljekarkotinsovellusten innovatiivisten teknisten ratkaisujen kehittäminen ja testaus yhteistyössä laitevalmistajien sekä eri yritysten kanssa (mm. meren pohjaan ankkuroitavat karkotinyksiköt ja lauttojen sähköjärjestelmien hybridilatauslaitteistot sekä ankkurointiratkaisut).

Tutkimushankkeen rahoitus on loppunut eikä Luonnonvarakeskus voi enää jatkossa ylläpitää laitteita. Hyljekarkottimien toiminnan jatkumiseksi on esitetty, että kaupunki ottaisi vastuun laitteiden ylläpidosta. Arvion mukaan kustannukset hyljekarkottimien ylläpidosta vuodelle 2026 on 9315 € (alv. 0 %). Saaristomeren Kalaleaderista ei ole mahdollista saada avustusta laitteiden ylläpitoon.

Luonnonvarakeskuksen edustajat on kutsuttu kokoukseen esittelemään asiaa.

Esittelijä	Kehittämispäällikkö
Päätösehdotus	Saaristolautakunta merkitsee asian tiedoksi.
Kokouskäsittely	Luonnonvarakeskuksen edustajat Esa Lehtonen ja Timo Myllylä esittelivät asiaa.
Päätös	Kehittämispäällikön ehdotus hyväksyttiin.